

POLÍTiques SOCIALS I D'INFÀNCIA

Eloi Mayordomo

Diputació de Barcelona

Universitat de Lleida - Grau de Treball Social

- 22 març 2023 -

Servei de Convivència, Diversitat i Cicle de Vida

Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social, promou polítiques públiques adreçades a:

- Garantir la igualtat i l'equitat.
- Lluitar contra la discriminació.
- Promoure la inclusió i evitar l'exclusió social.
- Reconèixer la diversitat.
- Promoure la convivència i el dret a la ciutat.
- Aportar l'enfocament interseccional a les polítiques públiques.

Acompanyament als ens locals de la província de Barcelona a través de *suport econòmic, tècnic, de formació i sensibilització*.

“ Eloi Mayordomo

FORMACIÓ

- Llicenciat en Ciències polítiques i de l'Administració (UPF).
- Màster en polítiques locals i participació (UAB).
- Analista de dades per la gestió pública (UB).

EXPERIÈNCIA

- Consultor àmbit privat en polítiques públiques participatives (2005 - 2010)
- Tècnic en serveis socials i infància en risc social - Diputació de Barcelona (2011-2021)
- Tècnic de la Unitat de Cicle de Vida del Servei de Convivència, Diversitat i Cicle de Vida - Diputació de Barcelona (2022 ~ ..).

Índex de la presentació

I PART: Les polítiques socials

- L'Estat del benestar
- Les polítiques socials
- La intervenció social "vosaltres"

II PART: Les polítiques d'infància.

- 5 arguments a favor de les polítiques d'infància.
- Context legal de la intervenció a Catalunya
- Procès d'intervenció

III PART: Els suport de la Unitat del Cicle de Vida

- Eines per a la planificació de les polítiques d'infància i adolescència
- Finançament per a la promoció i prevenció en l'àmbit de la infància i l'adolescència
- Càlcul inversió en la infància i l'adolescència

PART FINAL: Intercanvi visions.

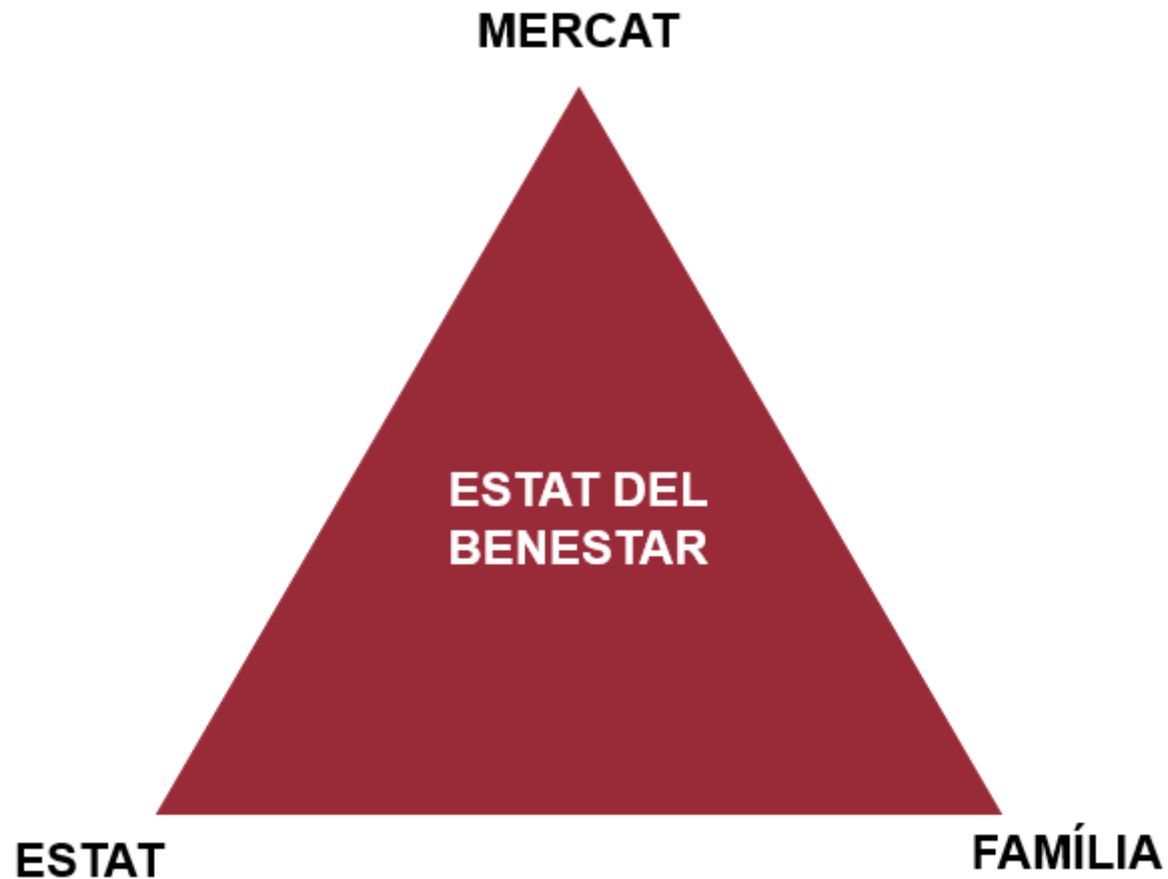
L'Estat del Benestar

(perquè / funció(ns)?)

L'Estat del Benestar (perquè / funció(ns)?)

Provisió del benestar

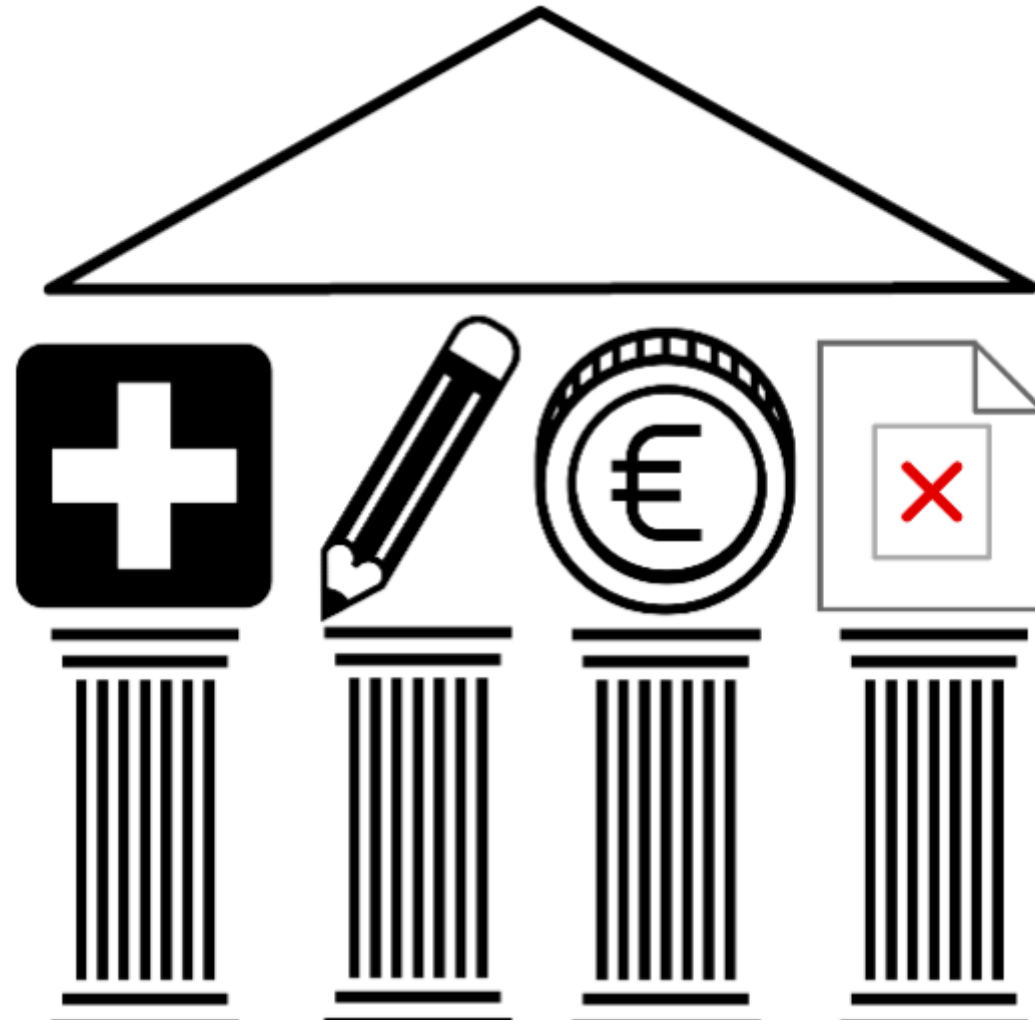

Les polítiques socials

(perquè / funció(ns)?)

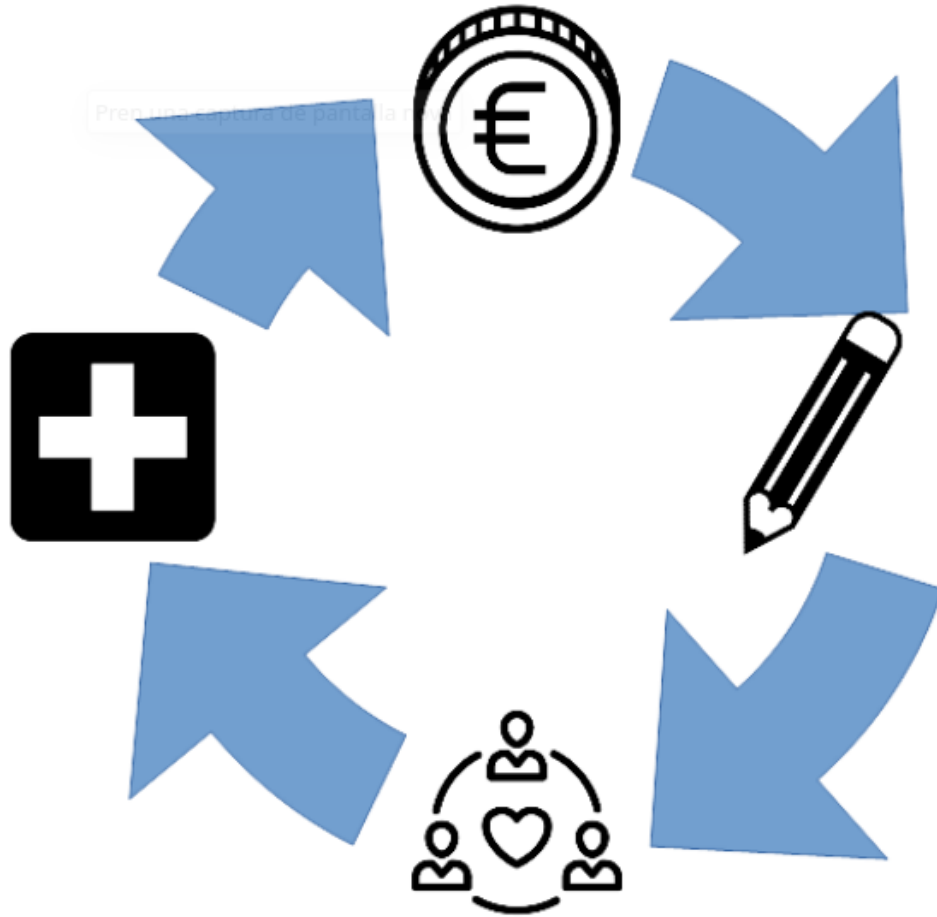
Les polítiques socials (perquè / funció(ns)?)

Les polítiques socials (perquè / funció(ns)?)

Les polítiques socials (perquè / funció(ns)?)

Les polítiques socials (perquè / funció(ns)?)

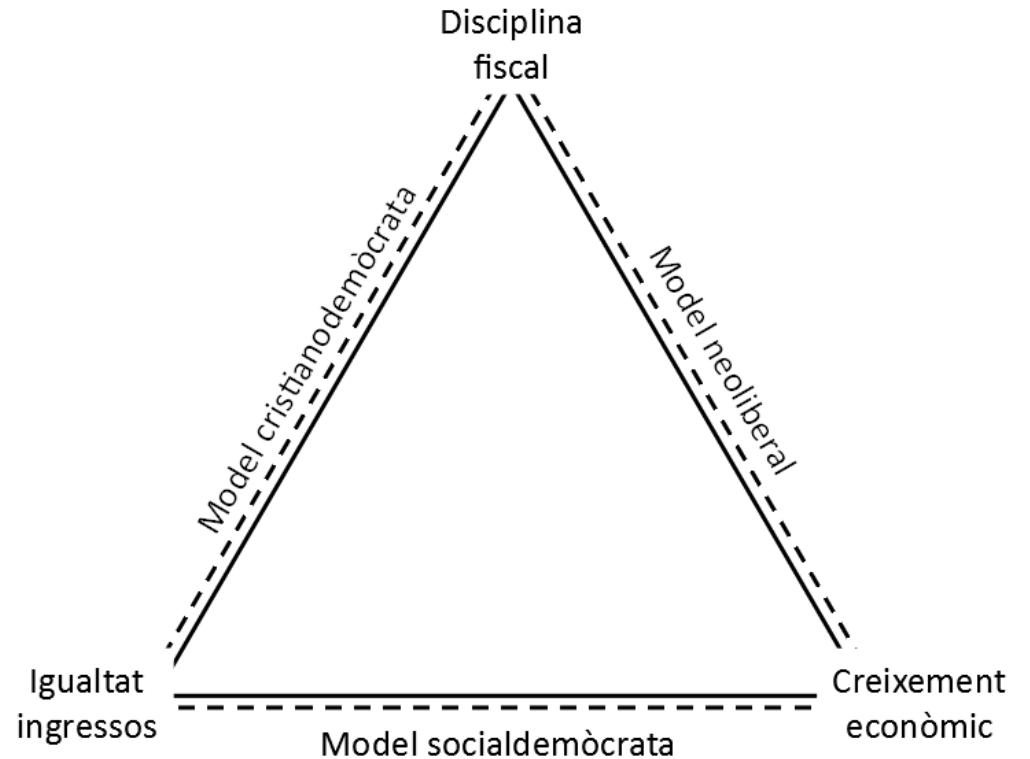
Les polítiques socials (perquè / funció(ns)?)

Gösta Esping Andersen diverses tipologies d'Estat del Benestar:

- Liberal
- Conservador
- Social-Demòcrata
- (+) Mediterrani o familiarista

El trilema de l'economia dels serveis

Adaptació d'Iversen, T. i Anne Wren. 1998: 514

Les polítiques socials (perquè / funció(ns)?)

Paradigma de la «inversió social» o de la «inversió en capital humà» (European Commission 2013b)

Garantir l'equitat de partida i desenvolupar les potencialitats de la ciutadania

IMPLICACIONS:

- «Igualtat d'oportunitats» + «l'activació» ➡ anul·len el conflicte d'interessos entre classes evitant la "paradoxa de la redistribució" (Korpi i Palme (1998)).
- **Individualització**: incidir sobre les conductes, les motivacions i les actituds dels individus.
- Treball com a mecanisme per a la participació i l'autonomia social i econòmica
- **Principi de contractualització**: del contracte social ➡ compromís individual/moral.

La política social és un factor productiu més?
Validesa empírica de l'ascens social meritocràtic?

La intervenció social "*vosaltres*"

(perquè / funció(ns)?)

La intervenció social "*vosaltres*" (perquè / funció(ns)?)

La intervenció social "*vosaltres*" (perquè / funció(ns)?)

Les polítiques d'Infància

(perquè / funció(ns)?)

PART II: Les polítiques d'Infància

- 5 arguments a favor de les polítiques d'infància

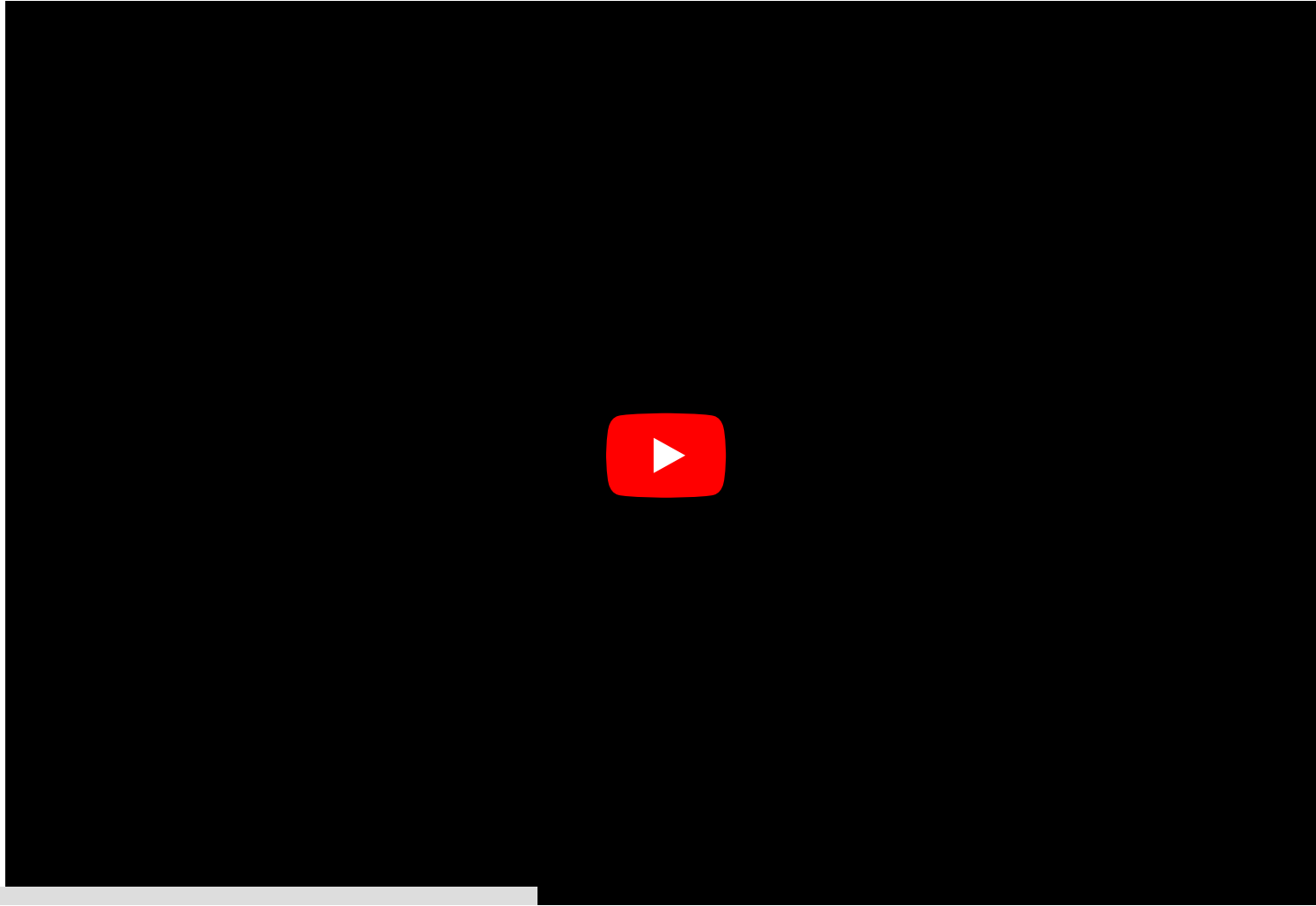
- Context legal de Catalunya.

- Procès d'intervenció.

5 arguments a favor de les polítiques d'infància

1. Plasticitat

5 arguments a favor de les polítiques d'infància

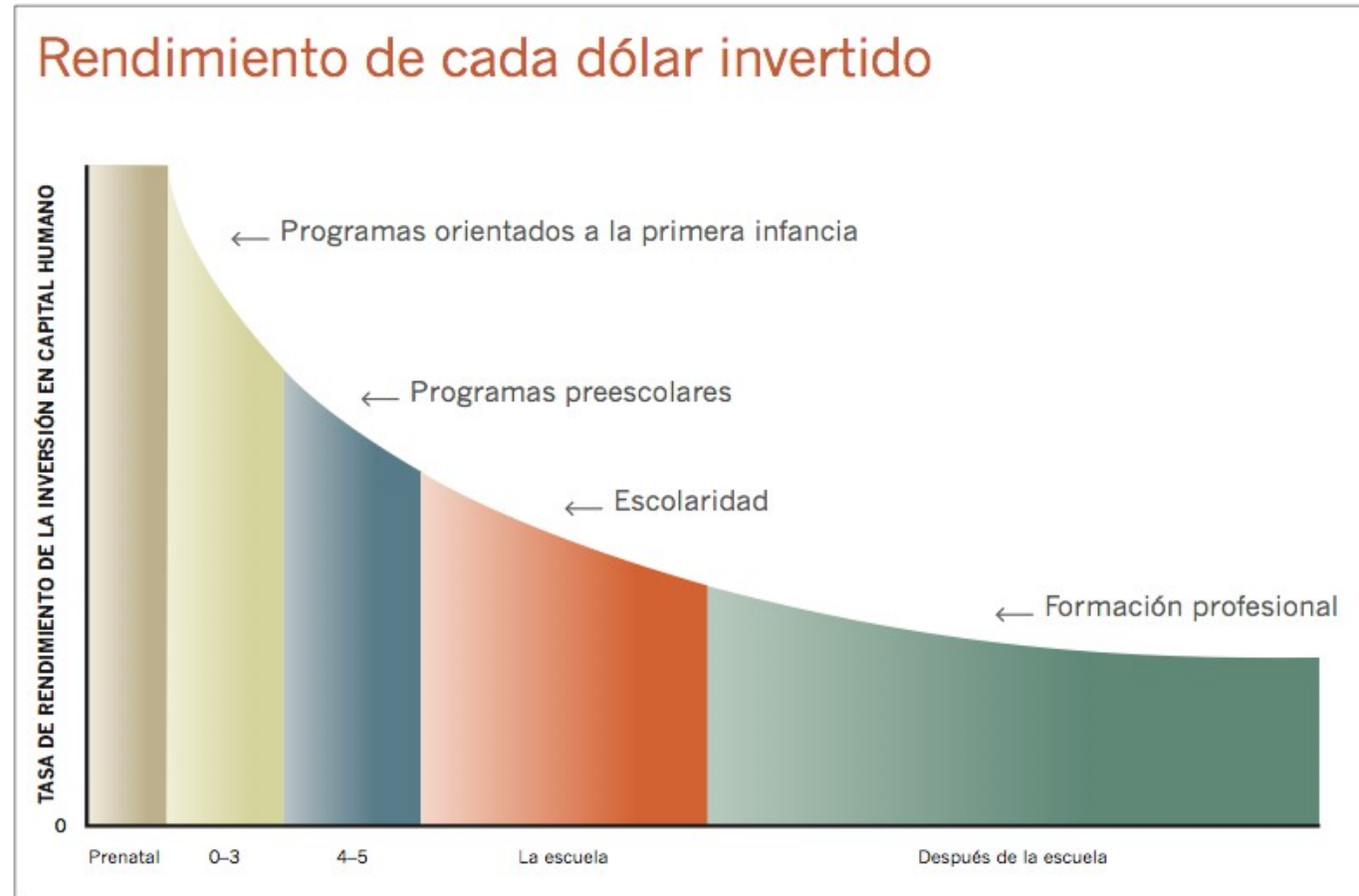
2.Pre-distribució

Una intervenció que actúa más sobre las causas que sobre las consecuencias de la desigualdad y la pobreza, una especie de acción preventiva o ex ante, frente a una redistribución que consistiría en acciones curativas o ex post, una vez las situaciones de necesidad o desventaja ya se han producido.(Noguera, José A., 2016)

La mejor política social es una política pro-activa, que pone énfasis en iniciativas de capacitación y empoderamiento individual, con el objetivo no solo en proporcionar un cojín contra situaciones de infortunio, sino de activar cualidades que favorezcan la autonomía de los individuos y refuercen su valor en el mercado de trabajo. (Marí-Klose, P. & Marí-Klose, M., 2015)

5 arguments a favor de les polítiques d'infància

3. Rentabilitat - inversió

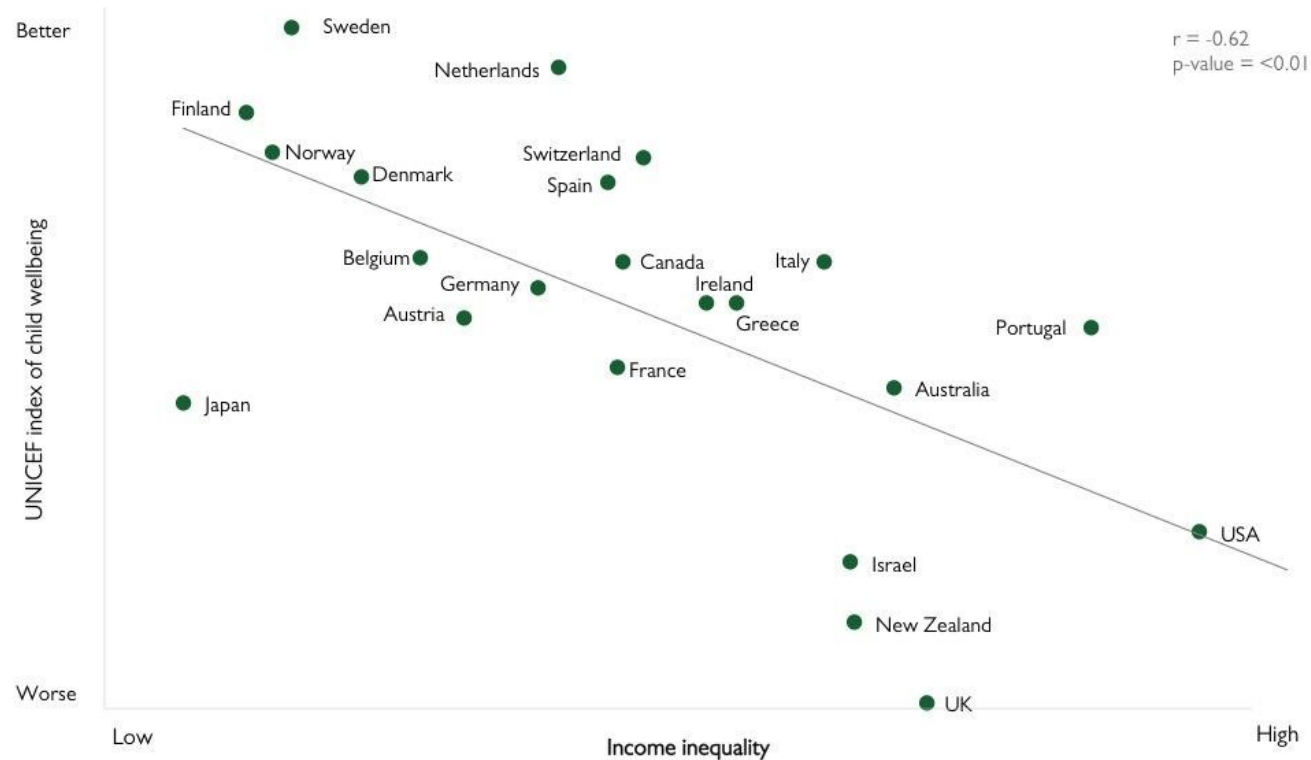

Heckman, J. J. (2006)

5 arguments a favor de les polítiques d'infància

4.Cohesió social

Child wellbeing is better in more equal rich countries

5 arguments a favor de les polítiques d'infància

5. Trencar el "Cicle de la desigualtat"

Transmissió intergeneracional de la pobresa

Risc diferencial que tenen les persones que creixen en llars *pobres* a patir problemes econòmics (però no sols) durant la seva vida adulta.

Context legal de Catalunya

LLEI 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

DECRET 250/2013, de 12 de novembre, de la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància

Ordre BSF/331/2013, de 18 de desembre, per la qual s'aproven les llistes d'indicadors i factors de protecció dels infants i adolescents

Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA)

PROMOCIÓ	PREVENCIÓ	ATENCIÓ	PROTECCIÓ
Difusió drets (art16)	Prevenió General: maltractament, explotació sexual o laboral, consum de drogues, atenció o guarda negligent (Art. 74)		
Consells Locals Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya (art.27)			
	GNL: Promoció i sensibilització (art. 75 LDOIA)	Ablació (art. 76)	
Informació, orientació i assessorament (amb o sense tutors) i Defensor Local (art. 17.3 LDOIA i 17b LSS)		Competència (art. 99) i mesures (art.104)	
	Plans d'intervenció social preventius o comunitaris: factors de risc en un territori o un grup de menors (Art. 77.2 i 3 LDOIA)		
	Serveis - recursos preventius, Centres oberts (Art 23.3)		
GOVERN LOCAL (art. 80 i 99 LDOIA)	Prevenió desprotecció identificació del risc i Programes de suport familiar (Art 78)		GENERALITAT DE CATALUNYA

Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA)

PROMOCIÓ	PREVENCIÓ	ATENCIÓ	PROTECCIÓ
No greu: Pla o programa d'atenció social educativa SS.SS. Bàsics	RISC (Art. 102)		DESEMPARAMENT (Art. 98 i 105 LDOIA)
Greu: Compromís socioeducatiu SS.SS Bàsics + especialitzats			
FAMÍLIA i INFANT			INFANT
Equips de serveis socials bàsics		Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA)	
		DRETS SUBJECTIUS PRESTACIONS GARANTIDES (Art.15.3 LDOIA)	
GOVERN LOCAL (art. 80 i 99 LDOIA)		GENERALITAT DE CATALUNYA	

Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA)

PROMOCIÓ	PREVENCIÓ	ATENCIÓ	PROTECCIÓ
		Pla d'Atenció integral als infants i adolescents (Art21) Coordinació diferents nivells intervenció	
Taules Territorials d'infància (art.26)			
Coordinació, impuls i promoció de les polítiques d'infància en un territori			
		Plans de col·laboració i protocols de protecció davant els maltractaments (Art 83)	
		Sistema d'informació i gestió en infància i adolescència – Expedient únic	
		REGISTRE UNIFICAT DE MALTRACTAMENT INFANTIL (art. 86)	
		Programes de detecció i atenció del maltractament (informació, atenció i assessorament psicològic i jurídic (Art. 94)	
GOVERN LOCAL			GENERALITAT DE CATALUNYA

DECRET 250/2013, de 12 de novembre, de la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància

- **Dispersió de les polítiques** dirigides a la infància entres diversos àmbits (educatiu, social, sanitari,...) i diverses administracions (Estat, Generalitat, ens locals)
 - Coordinar els diferents equips, serveis i agents implicats del territori per potenciar el treball en xarxa, en especial en els àmbits de l'educació, la salut, la seguretat, el treball, la joventut i les dones, que afecten la infància i l'adolescència del territori, i millorar els programes de participació, prevenció, promoció, detecció i protecció de la infància i l'adolescència
- Les coordinacions, el treball en xarxa o la cocreació de polítiques (segon el grau d'integració de les accions) no són per tant, un objectiu en si mateix, sinó que responen a una **lògica de millora de l'eficiència de la gestió** i de **millora de l'impacte de les polítiques**
- Importància del **factor territorial**.

Ordre BSF/331/2013, de 18 de desembre, per la qual s'aproven les llistes d'indicadors i factors de protecció dels infants i adolescents

Indicadors de situacions de risc i desempament

Manca d'escolarització, absentisme o abandó escolar	Pràctiques discriminatòries per gènere, orientació sexual...
Incapacitat de contenir la conducta de l'Infant o adolescent	Risc de Mutilació genital femenina (MGF)
INDICADORS DE RISC (Referència a l'art. 102 LDOIA)	
Situació compatible amb negligència	Violència masclista
Situació compatible amb maltractament psíquic – emocional	Situació compatible amb maltractament físic
Instrumentalització dels infants i adolescents	Canvis en la situació sociofamiliar que condicionen per exercir les funcions de guardador
INDICADORS DE RISC - DESEMPARAMENT (Referència a l'art. 102 - 105 LDOIA)	
Situació compatible amb abandonament	Situació compatible amb maltractament prenatal
Situació compatible amb abús sexual	Situació compatible amb explotació laboral, delictiva o sexual
Submissió químic-farmacèutica /Síndrome de Munchausen per poders	
INDICADORS DE DESEMPARAMENT (Referència a l'art. 105 LDOIA)	

Ordre BSF/331/2013 - Factors de risc i de protecció

Característiques personals de l'infant o l'adolescent **Estudis o formació i habilitats dels pares, tutors o guardadors**

- Estat físic i/o desenvolupament evolutiu de l'infant o l'adolescent.
- Estat psicològic de l'infant o l'adolescent.

- Estudis i/o formació dels p,t,g.
- Habilitats socials dels p,t,g.

Característiques comportamentals de l'infant o l'adolescent.

- Antecedents de maltractament infantil en l'infant o l'adolescent.

Antecedents dels pares, tutors o guardadors

- H^a personal de maltractaments i/o abandonament infantil en els p,t,g.
- H^a de conducta violenta, antisocial i/o delictiva dels p,t,g.

Característiques personals dels pares, tutors o guardadors -Estat físic/ psicològic dels p,t,g.

- Toxicomanies i/o addiccions dels p,t,g.
- Conducta violenta, antisocial, delictiva i/o de risc dels p,t,g.

Característiques familiars

- Composició i estructura de la família.
- Dinàmica familiar.
- Situacions i esdeveniments familiars estressants.
- Antecedents de violència en la família.

Característiques de la comunitat

- Escola i context escolar.
- Barri i context comunitari.
- Disponibilitat i/o accessibilitat als serveis de suport

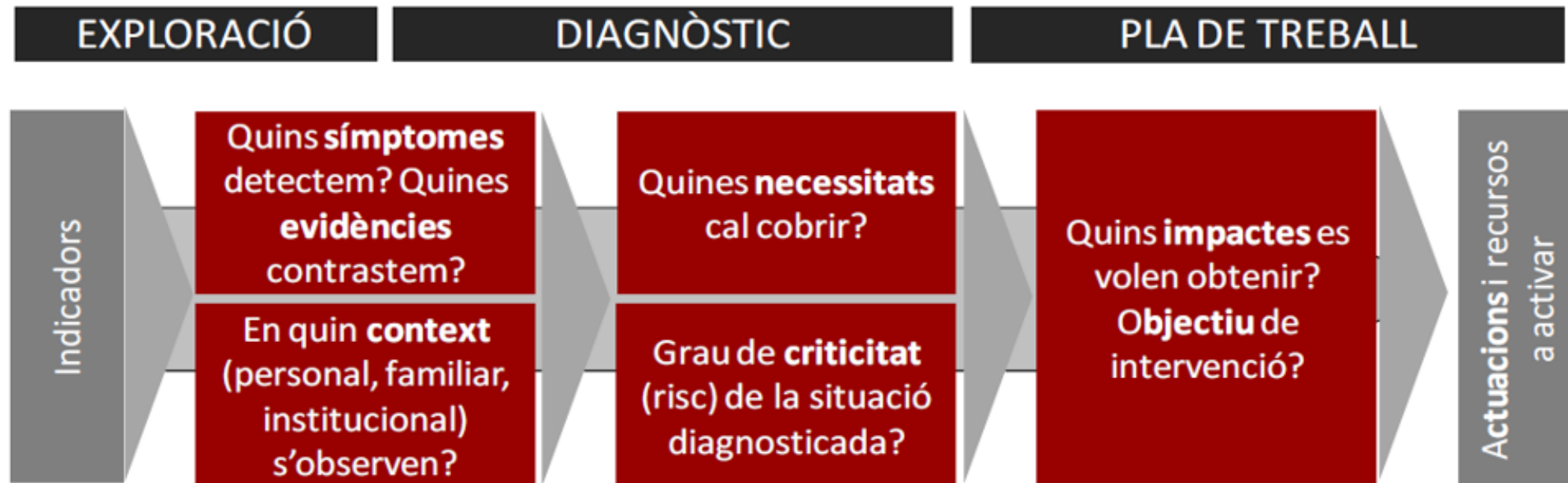
Ordre BSF/331/2013 - Factors de pronòstic

- Consciència de problema en els progenitors, tutors o guardadors.
- Motivació per al canvi en els progenitors, tutors o guardadors.
- Consciència de necessitar ajuda d'un tercer professional, en els progenitors, tutors o guardadors.
- Possibilitats d'establir un context de treball de col·laboració dels progenitors, tutors o guardadors amb els professionals.
- Cronicitat de la problemàtica familiar.
- Gravetat del maltractament infantil.
- Gravetat dels efectes i les conseqüències del maltractament en l'infant o l'adolescent.
- Disponibilitat dels serveis necessaris.
- Intervenció d'altres serveis amb la família.
- Obtenció de resultats en el procés de suport i/o tractament a la família.
- Temporalitat en la recuperació de les funcions familiars i capacitats parentals.
- Important incidència dels factors de risc en les funcions familiars i capacitats parentals.
- Important incidència dels factors de protecció en les funcions familiars i capacitats parentals

INSTRUMENTS DE CRIBATGE

- **Simulador del Mòdul de Suport a la Gestió del Risc**
Eina per a professionals aliats als serveis socials que els permet orientar la intervenció en cas de sospita de maltracte o abús a infants o adolescents.
- **Eina de cribatge de situacions de risc i desemparament**
Algoritme que orienta l'exploració i la derivació de les professionals dels Serveis socials de primària i dels especialitzats.

El procés d'intervenció social

PART III: Els suport de la Unitat del Cicle de Vida]

- Plans d'Infància i adolescència
- Finançament per a la promoció i prevenció en l'àmbit de la infància i l'adolescència
- Espais de capacitació tècnica: grups de reflexió en parentalitat positiva
- Subvencions a favor d'entitats sense finalitat de lucre
- Mesurament de la inversió pressupostària en la infància i l'adolescència

Eines per a la planificació de les polítiques d'infància i adolescència

Suport tècnic per a la planificació estratègica en l'àmbit de la infància i l'adolescència. La finalitat del recurs és estructurar de manera global l'acció pública local, i els programes d'actuació que se'n deriven, des dels àmbits de la promoció, la prevenció i l'atenció, per tal de garantir el desenvolupament integral d'aquest col·lectiu.

El suport tècnic es concreta en les següents actuacions:

- Diagnosi del pla local d'infància i adolescència: anàlisi sociodemogràfica basada en evidències i diagnosi participada de la infància i l'adolescència del territori.
- Disseny del pla d'acció local d'infància i adolescència: definició de les línies estratègiques, disseny de les accions a implementar i identificació del sistema d'indicadors per a fer-ne el seguiment i l'avaluació.
- Suport específic a la planificació de polítiques d'infància per a municipis menors de 10.000 habitants.

Espais de capacitatció tècnica: grups de reflexió en parentalitat positiva

- Ajudar i acompanyar als equips professionals a iniciar-se en experiències primerenques en conducció de grups de reflexió -des d'un enfocament relacional i vincular- per a pares i mares, i fer-ho amb una base de seguretat i d'eficàcia, dins d'un context grupal d'iguals.
- Espai de capacitatció tècnica:
 - Sensibilitzar en la importància de promocionar bones pràctiques parentals dins del marc del treball en xarxa.
 - Prendre consciència de la posició del conductor/a i del co-conductor/a d'un grup de pares i mares.
 - Connectar amb les emocions i els pensaments que s'activen a les persones dins d'un grup.
 - Compartir tècniques i eines, i enfortir certes capacitats, com a elements facilitadors de canvis en el treball amb grups de pares i mares.
 - Conèixer un ventall d'experiències municipals en l'àmbit del treball grupal amb pares i mares.
 - Avaluar el treball grupal amb pares i mares.
- Espai de reflexió i acompanyament a la pràctica grupal:
 - Millorar les pràctiques professionals.
 - Sentir-se acompanyats i continguts en un entorn confidencial i segur.
 - Compartir i celebrar junts els seus "primers passos" i els seus èxits.
 - Crear un llenguatge comú.
 - Afrontar amb més seguretat les situacions posteriors.

Finançament per a la promoció i prevenció en l'àmbit de la infància i l'adolescència

Suport econòmic a les actuacions dels ens locals en els àmbits de la promoció i prevenció en la infància i l'adolescència. Es donarà suport a programes i actuacions que vagin encaminades a:

- Difondre i promoure els drets dels infants.
- Fomentar la participació infantil i adolescent com a mecanisme per garantir l'exercici dels seus drets.
- Promoure una ciutat habitable per a la infància i l'adolescència: la promoció d'entorns segurs, la mobilitat activa, la promoció de l'autonomia, els espais verds, i les ciutats lliures de contaminació i residus, entre d'altres.
- Garantir un accés equitatiu als serveis i recursos locals per part dels infants i les seves famílies.
- Fomentar el lleure i l'oci dels infants i les seves famílies amb criteris d'igualtat (o equitat) i inclusió.
- Acompanyar la criança: projectes d'acompanyament socioemocional o psicològic, de criança positiva, de lluita contra la bretxa digital, o de cobertura de necessitats bàsiques, entre d'altres.
- Lluitar contra qualsevol tipus de discriminació, ja sigui per diversitat cultural, d'origen, racial, gènere, afectiva, sexual o funcional.

Fons extraordinari benestar emocional d'infants i adolescents

Fons de 5,9 M € és que els ens locals per programes de prevenció, prestar serveis i dur a terme activitats de promoció del benestar i la salut emocional adreçats a població infantil i adolescent i llurs famílies, la situació dels quals s'ha vist agreujada per la pandèmia provocada per la Covid-19

Subvencions a favor d'entitats sense finalitat de lucre

Suport econòmic a les entitats que promouen la garantia de drets en la infància i l'adolescència que tinguin per àmbit territorial d'intervenció la província de Barcelona +

Mesurament de la inversió pressupostària en la infància i l'adolescència

El mesurament i la identificació de la despesa pública destinada a la infància en els pressupostos que proposa aquesta metodologia, té un valor en si mateix per conèixer les xifres generals (i per sectors) i millorar la seva traçabilitat, seguiment i monitoratge, per identificar increments o disminucions de les partides rellevants per a la infància i analitzar la major o menor orientació del pressupost cap als infants

UNICEF (2018)

Moltes gràcies!

Per qualsevol suggeriment, dubte:

Bibliografía

Bibliografía

- Cantillon, B. (2011). The paradox of the social investment state: growth, employment and poverty in the Lisbon era. *Journal of European Social Policy*, 21(5), 432-449. <https://doi.org/10.1177/0958928711418856>
- Center on the Developing Child at Harvard University. (s.f.). Serve & Return Interaction Shapes Brain Circuitry. Recuperado de https://www.youtube.com/watch?v=m_5u8-QSh6A
- Domínguez-Serrano, M., & del Moral Espín, L. (2016). Bienestar en la infancia. Indicadores desde un enfoque de capacidades y de sostenibilidad de la vida. Presentado en Bienestar en la infancia. Indicadores desde un enfoque de capacidades y de sostenibilidad de la vida, XV Jornadas de Economía Crítica, Madrid.
- Elango, S., García, J. L., Heckman, J., & Hojman, A. (2016, enero 12). Early childhood education and social mobility. Recuperado 19 de diciembre de 2016, de <http://voxeu.org/article/early-childhood-education-and-social-mobility>
- Escribà-Agüir, V., & Fons-Martinez, J. (2014). Crisis económica y condiciones de empleo: diferencias de género y respuesta de las políticas sociales de empleo. *Informe SESPAS 2014. Gaceta Sanitaria*, 28, 37-43. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2014.01.013>
- European Commission. (2013). Invertir en la infancia: romper el ciclo de las desventajas. *Diario Oficial de la Unión Europea*. Recuperado de <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013H0112&from=EN>

Bibliografía

- European Commission. (2016, junio 10). A New Skills Agenda for Europe Working together to strengthen human capital, employability and competitiveness. Recuperado de <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0067&from=EN>
- European Council. (2002). Presidency Conclusions. Barcelona European Council, 15 and 16 march 2002. Recuperado de http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/barcelona_european_council.pdf
- Flores Martos, R., Gomez Morán, M., & Renes Ayala, V. (2016). La transmisión intergeneracional de la pobreza: factores, procesos y propuestas para la intervención (Fundación FOESSA). Fundación FOESSA. Recuperado de <http://www.caritas.es/imagesrepository/CapitulosPublicaciones/5250/transmisi%C3%B3n%20intergeneracional%20>
- Foster, J., & Handy, C. (2008). External Capabilities (OPHI Working Papers No. ophiwp008). Queen Elizabeth House, University of Oxford. Recuperado de <https://ideas.repec.org/p/qeh/ophiwp/ophiwp008.html>
- Fraser, N. (2014). Justice Interruptus: Critical Reflections on the «Postsocialist» Condition. Routledge.
- García, A. M. (2010). Mercado laboral y salud. Informe SESPAS 2010. Gaceta Sanitaria, 24, 62-67. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2010.07.002>

Bibliografia

- Ghysels, J., & Van Lancker, W. (2011). The unequal benefits of activation: an analysis of the social distribution of family policy among families with young children. *Journal of European Social Policy*, 21(5), 472-485. <https://doi.org/10.1177/0958928711418853>
- Heckman, J. J. (2006). Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children. *Science*, 312(5782), 1900-1902. <https://doi.org/10.1126/science.1128898>
- Heckman, James J., & Masterov, D. V. (2007). The Productivity Argument for Investing in Young Children (Working Paper No. 13016). National Bureau of Economic Research. Recuperado de <http://www.nber.org/papers/w13016>
- Iversen, T., & Wren, A. (1998). Equality, Employment, and Budgetary Restraint: The Trilemma of the Service Economy. *World Politics*, 50(4), 507-546. <https://doi.org/10.1017/S0043887100007358>
- Korpi, W., & Palme, J. (1998). The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality, and Poverty in the Western Countries. *American Sociological Review*, 63(5), 661-687. <https://doi.org/10.2307/2657333>
- Mari-Klose, P., & Marí-Klose, M. (2015). Pobresa infantil i preredistribució. En *Mesures redistributives per garantir una major igualtat des de la infància*. Programa «La redistribució: repensar les polítiques socials» (pp. 6-44). Recuperado de <http://www.catdem.org/cat/downloads2/politiques-redistributives-per-al-primer-cicle-vital-0-18-anys-.final.pdf>

Bibliografia

- Mayordomo Martínez, E., & Millán Cañamares, X. (2017). Avances, límites y retos en la garantía de derechos de la infancia en Cataluña. Una aproximación desde el ámbito municipal. ZERBITZUAN, (63), 75-88.
<https://doi.org/10.5569/1134-7147.63.04>
- Moreno, L., & Serrano Pascual, A. (2007). Europeización del Bienestar y activación. Política y Sociedad, 44(2), 31-44.
- Noguera, J. A. (2016, diciembre 11). Socialdemocracia y redistribución: la dura realidad. Recuperado 11 de enero de 2017, de <http://agendapublica.es/socialdemocracia-y-redistribucion-la-dura-realidad/>
- Nussbaum, M., & Sen, A. (Eds.). (1993). The Quality of Life. Oxford University Press.
- Pickett, K., & Wilkinson, R. (2010). The Spirit Level: Why Equality is Better for Everyone. Penguin.
- Prats, J. V. R., & Colomer, A. R. (2002). Los Servicios Sociales Municipales y la intervención con el menor. El papel de los Ayuntamientos en las políticas de infancia. Informació psicològica, 0(78), 21-29.
- Roche, J. (1999). Children: Rights, Participation and Citizenship. Childhood, 6(4), 475-493.
<https://doi.org/10.1177/0907568299006004006>

Bibliografia

- Trani, J.-F., Bakhshi, P., Bellanca, N., Biggeri, M., & Marchetta, F. (2011). Disabilities through the Capability Approach lens: Implications for public policies. ALTER - European Journal of Disability Research / Revue Européenne de Recherche sur le Handicap, 5(3), 143-157. <https://doi.org/10.1016/j.alter.2011.04.001>
- Vandenbroucke, F., & Vleminckx, K. (2011). Disappointing poverty trends: is the social investment state to blame? Journal of European Social Policy, 21(5), 450-471. <https://doi.org/10.1177/0958928711418857>
- White, S. C. (2002). From the politics of poverty to the politics of identity? Child rights and working children in Bangladesh. Journal of International Development, 14(6), 725-735. <https://doi.org/10.1002/jid.919>